

C203 – OND21

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

30 maart 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de betere naleving van de resolutie inzake een ordentelijke en rechtszekere start van het schooljaar	1
Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het opnemen van de mogelijkheid van controle van boekentassen in schoolreglementen	3
Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het rapport onthaalonderwijs van het schooljaar 2004-2005	6
Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de terugbetaling van brailering van handboeken en cursussen in opleidingsvormen verschillend van het volledig dagonderwijs	10

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de betere naleving van de resolutie inzake een ordentelijke en rechtszekere start van het schooljaar

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, op 28 mei 2003 nam de voltallige plenaire vergadering van het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan betreffende tijdige indiening van ontwerpen van decreet inzake het onderwijs, met het oog op een rechtszekere en ordentelijke start van het schooljaar. In die resolutie werd de Vlaamse Regering gevraagd om vanaf 1 september 2004 alle besluiten en omzendbrieven aan de scholen mee te delen uiterlijk op 25 juni voor bepalingen die in werking treden op 1 september.

Tevens werd gevraagd geen omzendbrieven aan de scholen mee te delen waarvoor de wettelijke basis ontbreekt. De start van een schooljaar moet immers ordentelijk kunnen verlopen, en de scholen moeten daartoe tijdig de nodige voorbereidingen kunnen treffen. De ontwerpen van decreet inzake onderwijs in het Vlaams Parlement moeten tegen 1 mei ingediend zijn, indien ze in werking treden op 1 september. Vooruitziende directies denken tijdig aan de start van het volgende schooljaar.

Mijnheer de minister, we hebben hierover reeds van gedachten gewisseld op 21 oktober 2004 en 28 april 2005. Ik citeer wat u toen zei: 'Ik schaar me volledig achter de bepalingen uit de resolutie van 28 mei 2003 om nieuwe maatregelen die in werking treden op 1 september, tijdig aan de scholen mee te delen. Ik besef immers ten volle dat voor de schoolbesturen, maar vooral voor de directies en de personeelsleden, het een enorme inspanning betekent om op korte termijn nieuwe regelgeving te implementeren. De start van een schooljaar moet ordentelijk kunnen verlopen, en de scholen moeten tijdig de nodige voorbereidingen kunnen treffen en hebben recht op rechtszekerheid.'

De werkelijkheid zag er tijdens het lopende schooljaar 2005-2006 echter enigszins anders uit: er waren 43 laattijdige besluiten en omzendbrieven. Dit bleek uit een antwoord op mijn schriftelijke vraag van 1 september 2005. Ook hier bevestigde u: 'Ik blijf volledig achter de bepalingen uit de resolutie van 28 mei 2003 staan.' Wel vroeg u 'begrip voor bijzondere perioden, zoals het einde en het begin van een legislatuur'. We naderen de paasvakantie, en de vervaldagen zijn gekend. Uit eerlijke bezorgdheid over de toepassing van onze resolutie, wegens de noodzaak ervan voor een rechtszekere en ordentelijke start van het schooljaar, wil ik ze opnieuw en tijdig onder uw aandacht brengen.

Mijnheer de minister, zullen de scholen het nieuwe schooljaar in de beste omstandigheden kunnen voorbereiden: rechtszeker en met voldoende en tijdige kennis van alle administratieve en juridische verplichtingen? Welke kwesties moeten nog worden geregeld via decreet, uitvoeringsbesluit of omzendbrief, en wat is hierbij de timing? U kunt zich in uw mondeling antwoord beperken tot de krachtlijnen en de meer gedetailleerde opsomming schriftelijk overhandigen. Op die manier kan deze zitting snel en efficiënt verlopen.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de minister, ik wil de vragen van de heer De Meyer volmondig beamen. Vorig jaar hebben we reeds gehamerd op de tijdige bekendmaking van vernieuwingen waarmee scholen kunnen worden geconfronteerd. Ik ben erg benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, dames en heren, zoals we in 2005 hebben beloofd, proberen we er dit jaar inderdaad alles aan te doen om de richtlijnen voor het nieuwe schooljaar tijdig aan de scholen bekend te maken zodat ze in de beste omstandigheden de nodige voorbereidingen kunnen treffen.

Op dit ogenblik wordt Onderwijsdecreet XVI onderhandeld met de sociale partners. Het is de bedoeling

deze onderhandelingen af te sluiten in de week na de paasvakantie. Als de onderhandelingen achter de rug zijn, zal de Vlaamse Regering mij machtigen om over alle maatregelen van dit decreet te communiceren met de scholen en centra. Een van de doelstellingen uit Onderwijsdecreet XVI is verdere vereenvoudiging, waarbij dit keer vooral de nadruk ligt op de juridisch-technische verduidelijkingen van bestaande regelgeving. Het effect moet in hoofdzaak zijn dat scholen een belangrijke vermindering ervaren inzake administratieve taakbelasting enerzijds en dat de overheid werkt aan een meer klantvriendelijke relatie tussen administratie en de school anderzijds.

Het schrappen van centrale regelgeving met de bijbehorende procedures en afwijkingsaanvragen leidt ertoe dat de scholen meer autonomie verwerven, meer in staat zijn om een beleid te voeren dat meer rekening houdt met lokale omstandigheden en meer middelen kunnen inzetten voor de eigenlijke doelstellingen, namelijk het aanbieden van kwalitatief onderwijs. Ik zal een overzicht van de thema's van Onderwijsdecreet XVI vanuit het oogpunt van vereenvoudiging laten uitdelen. Ik wil de belangrijkste inhoudelijke bepalingen voor het schooljaar 2006-2007 toelichten.

Het decreet bevat een groot aantal bepalingen over de integratie van het buitengewoon secundair onderwijs in de bestaande scholengemeenschappen secundair onderwijs. Een belangrijk aspect daarvan is het in-lijn-brengen van het ondersteunend personeel van de BuSO-scholen met het ondersteunend personeel van het gewoon secundair onderwijs. Dat is een erg belangrijke maatregel om het voor BuSO-scholen aantrekkelijk én aanvaardbaar te maken om in te stappen in de scholengemeenschappen van het secundair onderwijs. Meer nog, het zal de expertise-overdracht van BuSO-scholen naar gewone scholen vergemakkelijken. In BuSO-scholen zijn er immers heel wat meer specifieke leerlingenproblemen. Meer eenheid en uitwisselingsmogelijkheden onder het ondersteunend personeel binnen een scholengemeenschap zal de overdracht daarvan bevorderen. Ook in het kader van het dossier leerzorg is dat positief.

Er wordt een decretale basis gelegd voor bijkomende financiering van de basisscholen in de brede Vlaamse Rand. Meer precieze maatregelen komen in een uitvoeringsbesluit.

De procedures bij programmaties in het secundair onderwijs worden vereenvoudigd. Scholen die met

een nieuwe benaming willen komen, moeten momenteel een lijvig dossier indienen en kunnen erna, na goedkeuring door de overheid, met de opleiding van start gaan. De andere scholen moeten dan minimaal één jaar wachten. In de toekomst wordt eerst de benaming goedgekeurd, bijvoorbeeld aangebracht met een dossier door een koepel, een sector of door ons, en nadien pas kunnen scholen – als het niet om een specifieke studierichting gaat – door eenvoudige mededeling vóór 15 mei zeggen of ze met de nieuwe benaming in de eigen school een nieuwe studierichting invoeren.

Een leerling die tijdens één schooljaar meer dan 91 lesdagen gewettigd afwezig is, verliest zijn hoedanigheid van regelmatige leerling. Als scholen hierop een afwijking willen geven, moeten ze daarvoor geen verzoek tot afwijking meer indienen bij de overheid. De aanvragen worden immers toch altijd goedgekeurd. Door de afschaffing van deze administratieve procedure, die geen meerwaarde biedt, neemt niet alleen de planlast af, maar wordt ook een onderwijsbeleid bevestigd dat gericht is op het versterken van de lokale autonomie.

De regelgeving over de schoolreglementen in het secundair onderwijs wordt eenvormig gemaakt. De huidige regelgeving geldt alleen voor het voltijds gewoon secundair onderwijs. De decretale basisbepalingen worden nu ook van toepassing op alle scholen en centra voor secundair leerplichtonderwijs. In deze centra is er sprake van een centrumreglement.

De regelgeving over de organisatie van de aanvullende beroepsopleiding in de onderwijsvorm 3 wordt versoepeld. Het minimale aantal lessen sociale vorming en beroepsgerichte vorming op jaarbasis wordt verlaagd van 500 tot 450. Het minimumaantal lessen werkervaring in het werkervaringsbedrijf blijft 700. Het totaal voor de integratiefase blijft minimaal 1200 lessen.

De directie van een BuSO-school waarvan veel leerlingen in gewone scholen geïntegreerd onderwijs krijgen, moet momenteel les geven als het aantal andere leerlingen te klein is. Door een nieuwe bepaling zal rekening worden gehouden met het totale aantal leerlingen, dus ook met de GON-leerlingen. De verplichting van een lesopdracht voor directies valt dan meestal weg.

Het is de bedoeling meer samenwerking mogelijk te maken tussen de verschillende instellingen in het

deeltijds kunstonderwijs. Zo moet het onder meer mogelijk zijn dat er fusies komen van instellingen deeltijds kunstonderwijs tot een kunstschool, die de vier studierichtingen – beeldende kunst, muziek, woordkunst en dans – kan aanbieden.

De bevoegdheden van de inspectie van de Centra voor Leerlingenbegeleiding worden aangepast aan het nieuwe kwaliteitssysteem voor CLB's. Naast de doorlichtingen van de inspectie zal ook een visitatie-commissie de kwaliteit van de werking van de centra evalueren.

Op het vlak van informatisering werken de CLB's samen, in de vorm van de vzw NICO. In de snel evoluerende ICT-wereld blijken bijkomende middelen nodig om de doelstellingen te realiseren.

De programmatienorm – de norm om oprichting toe te laten – voor internaten wordt verdubbeld, van dertig naar zestig leerlingen. Een zekere schaalgrootte moet er borg voor staan dat internaten slechts ontstaan waar er voldoende vraag is. De rationalisatienorm – de norm om bestaande internaten te blijven financieren – blijft namelijk dertig interne leerlingen.

Naast Onderwijsdecreet XVI moet de Vlaamse Regering voor het DRP-onderwijs (decreet rechtspositie) nog een aantal besluiten goedkeuren. Ik zal hiervan een overzicht overhandigen aan de voorzitter. Met de administratie wordt terzake een strakke timing afgesproken.

Verder kan ik u nog medelen dat ook de onderhandelingen met de sociale partners over het decreet lerarenopleiding gaande zijn. Het onderdeel van dit decreet betreffende de mentoren zal eveneens in werking treden op 1 september 2006. Ook hier is het de bedoeling de onderhandelingen af te sluiten in de eerste week na de paasvakantie. Wat het hoger onderwijs betreft, zijn de formele besprekingen over CAO II nog niet van start gegaan. Wellicht wordt het ontwerp van decreet tot instelling van een aantal maatregelen tot herstructurering en flexibilisering van het hoger onderwijs, het zogenaamde minidecreet, morgen goedgekeurd door de Vlaamse Regering, met het oog op bespreking ervan in het Vlaams Parlement. Dit decreet bevat echter bepalingen die in werkelijkheid al van toepassing zijn in de hogescholen en universiteiten.

Wat Onderwijsdecreet XVI betreft, heb ik met betrekking tot de vereenvoudiging een meer gedetail-

leerde balans laten opstellen, net als een opsomming van een aantal besluiten en omzendbrieven waar we nog aan moeten werken. Ik zal die documenten overmaken aan de voorzitter, zodat zij ze aan u kan overmaken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, ik dank u omdat u zo vriendelijk bent om ons een uitvoerig overzicht te geven, niet alleen mondeling, maar ook schriftelijk. Ik heb begrepen dat dit meerdere zinvolle aanpassingen behelst voor het volgende schooljaar. Anderzijds heb ik u horen verwijzen naar de onderhandelingen die nog moeten plaatsvinden. We weten echter allen dat die onderhandelingen soms wat tijd vergen. We weten dit al geruime tijd.

Ik heb ook begrepen dat u tijdig mededelingen zult doen over de zaken die gevolgen zullen hebben voor de start van het nieuwe schooljaar. U mag me niet kwalijk nemen dat ik er momenteel nog niet voor 100 percent van overtuigd ben dat de resolutie naar de geest en de letter zal worden nageleefd. Ik wil u echter het voordeel van de twijfel geven, zeker in deze paasdagen. Dat zal ons echter niet beletten de uitvoering van onze resolutie de komende maanden zeer nauwlettend te volgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het opnemen van de mogelijkheid van controle van boekentassen in schoolreglementen

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb de gewoonte om, als ik een vraag indien, ook eens na te gaan wanneer dat onderwerp de voorbije jaren aan bod is gekomen in de commissie. Er werd hier vaak gesproken over schoolreglementen, maar het is geleden van 2000 dat er iets gelijkaardigs werd aangekaart, door de heer Van Baelen. Het gaat over de controle van de boekentassen. Deze problematiek, die, ook een beetje

afhankelijk van uw antwoord, allicht ook ingang zal vinden in andere scholen, is heel merkwaardig.

U zult allicht in de krant hebben gelezen waarover het gaat, want er verscheen ook een heel korte reactie van u of uw kabinet. Een bepaalde school wil namelijk, in het kader van het door u vooropgestelde beleid van het streven naar een gezonde levensstijl, in zijn reglement opnemen dat boekentassen kunnen worden gecontroleerd op drugs, tabak en alcohol. Ook leerkrachten zouden die controle mogen verrichten, en ze mogen die substanties ook verwijderen. Die worden dan weliswaar aan de ouders bezorgd.

De school koppelt dat aan uw beleid met betrekking tot een gezonde levensstijl, dat we mee steunen. U hebt trouwens een strategisch plan voor gezondheidsbevordering in scholen aangekondigd. Ik meen op Schooldirect te hebben gelezen dat de gezondheidscoördinator al is aangesteld. Misschien kunt u mij vertellen wat dat strategisch plan inhoudt. In het kader van dat plan heeft een school in Diest geoordeeld nog een stapje verder te moeten gaan na de afschaffing van de frisdrankautomaten en nu ook het totale verbod op tabak in te schrijven in het schoolreglement.

Toen ik dat hoorde, vond ik dat heel vergaand. De jurist in mij komt dan naar boven. Stemt dat overeen met de wet op de privacy? Ik heb die wet nagelezen en vond niet duidelijk een punt dat zegt dat het niet mag. Intussen heeft de Kinderrechtencommissaris hierop gereageerd. Zij denkt dat het onwettelijk is om dat vast te leggen in het schoolreglement. De school argumenteert dat ze niemand verplicht om het reglement te ondertekenen. Kan op deze manier de vrijeschoolkeuze nog worden gegarandeerd?

Vandaag gaat het over drugs en tabak, misschien bedenkt een andere school morgen iets anders wat niet kan en neemt ze dat op in haar schoolreglement. Het is een afweging van verschillende rechtsprincipes. Waar moet ik het recht op privacy van jongeren plaatsen? Ik heb niet meteen een aanknopingspunt gevonden, maar ik vermoed dat uw administratie dat wel kan. Daarom sluit ik aan bij een vraag van de heer Van Baelen van een aantal jaren geleden, het zou interessant zijn om daar duidelijkheid over te krijgen. Wat kan wel en wat kan niet in een schoolreglement? Kan een school zaken opnemen in haar reglement die strijdig zijn met de reguliere wetgeving?

Mijn vragen gaan onder meer over het strategisch plan en het schoolreglement. U hebt ze kunnen lezen.

Hoe staat u zelf ten opzichte van maatregelen die scholen willen nemen tegen het volgende schooljaar? Ik twijfel niet aan de creativiteit waarmee ze dat zullen doen. Op welke manier kunt u dit tegenhouden? Het is toch heel vergaand wat men doet in die school en misschien volgen andere dat voorbeeld.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik sluit me aan bij de vraagsteller. Als een leerkracht of de directie vermoedt dat een leerling iets ontvreemd heeft en dat in zijn boekentas gestopt heeft, kan hij of zij die boekentas dan onderzoeken of niet? In sommige situaties is het nodig om boekentassen te doorzoeken om de goede orde te handhaven in de school. Dit moet kunnen gepaard gaan met bescherming van de betrokkene. Dit moet discreet gebeuren en niet voor een volle klas, laat staan voor de hele school. Bij vermoeden van de aanwezigheid van drugs bijvoorbeeld moet dit kunnen, met bescherming van de privacy.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw Heeren, als jurist zult u het met me eens zijn dat een schoolreglement geen bepalingen kan opnemen die in strijd zijn met de wet. Dat lijkt me een evidentie. Het eerbiedigen van het privé-leven van personen is een mensenrecht, gewaarborgd door de internationale verdragen en de Grondwet. Ook het doorzoeken van boekentassen valt daaronder. Daar afbreuk aan doen – hoe gegrond de redenen ook kunnen zijn – kan enkel binnen een wettelijk kader. De wet is duidelijk: zonder tussenkomst van de politie kan de school niet overgaan tot maatregelen, zoals het fouilleren of doorzoeken van persoonlijke bezittingen.

Het schoolreglement is echter niet strijdig met de wet als erin staat dat de school de politie zal inschakelen voor het doorzoeken van de boekentassen. De school kan ook opnemen dat de leerling gevraagd zal worden om vrijwillig zijn boekentas te openen, en dit houdt dus ook in dat de leerling mag weigeren.

Het strategisch plan gezondheidsbevordering is nog niet beschikbaar. Ik verwacht dit plan tegen het einde van dit schooljaar. In dit plan zal de focus trouwens niet liggen op drugs, maar kiezen we ervoor om enkele duidelijke prioriteiten te leggen, meer bepaald

gezonde voeding en beweging. In het plan zal dan ook niet worden gesproken over drugs en eventueel daarmee samenhangende bepalingen die scholen in hun reglement kunnen opnemen.

Scholen worden op dit vlak via allerhande andere kanalen geïnformeerd: de VAD stelt aan de scholen 'Juridische handvaten voor het omgaan met drugproblemen op school ter beschikking'. VAD staat voor de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen. Deze organisatie heeft heel wat materieel ontwikkeld voor scholen, onder andere DOS of 'Drugs op School', en wordt hiervoor gesubsidieerd door de Vlaamse Regering. Bovendien informeert de omzendbrief SO 72 over een mogelijk drugbeleid in secundaire scholen.

Vele secundaire scholen hebben ook al enige jaren een doordacht en gericht Drugbeleid Op School. Bij hun CLB vinden zij hulp of adressen van organisaties die hen kunnen bijstaan bij het ontwerpen van een drugbeleid. Daarin maakt de school haar houding duidelijk tegenover druggebruik. Er is onder meer aandacht voor een duidelijke taakomschrijving, afspraken over de regels die voor de school gelden, afspraken over rapportering van drugsmisbruik en drugsdealen en over de begeleiding van jongeren.

Ik ben niet op de hoogte van andere maatregelen of voorstellen tot maatregelen. De initiatieven die de scholen op dit vlak nemen, nemen vele vormen aan. Bovendien communiceren veel scholen daar goed over.

In het verleden zijn scholen hierover duidelijk geïnformeerd door de VAD. Ik zal met deze en andere partners dit dossier blijven opvolgen.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Ik dank de minister voor zijn zeer helder antwoord. Enkel de politie kan interveniëren. Dat is erg belangrijk om weten.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik ben wat verbaasd dat men geen verplichting in het schoolreglement kan inschrijven. Hoe zit het dan met de controle van de schoolbanken, waarin toch ook persoonlijke zaken liggen? Ik heb nog de periode meegemaakt dat men ter bevordering van orde en netheid geregeld controles uitvoerde van banken en boekentassen. Het is belangrijk dat men goed weet wat wel en wat niet kan.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik heb begrepen dat men de leerlingen kan vragen om hun boekentas te openen. Het staat hen dan vrij om te weigeren of op de vraag in te gaan.

Minister Frank Vandenbroucke: Schoolbanken op netheid en orde controleren is iets totaal anders dan fouilleren.

Mevrouw Veerle Heeren: Een school kan niet de boekentasccontrole in het schoolreglement opnemen en dat door de ouders laten ondertekenen, om dan op basis van dat akkoord leerlingen te verplichten om hun boekentas te openen.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Het schoolreglement kan niet worden aangewend om ongeoorloofd te interveniëren. Het duidelijke antwoord van de minister moet goed worden gecommuniceerd.

Minister Frank Vandenbroucke: Het is geen eenvoudig probleem, en ik begrijp goed dat mevrouw Helsen daar twee keer over nadenkt. Net zoals mevrouw Heeren was ik nogal verbaasd dat men in het kader van een campagne ter promotie van gezonde voeding de boekentassen wil controleren. Dat is toch eigenaardig. Als men vermoedt dat een leerling drugs of wapens bij zich heeft, dan moet men hem op basis van het schoolreglement vragen de boekentas te openen. Als hij dat weigert, dan kan men de politie oproepen. Misschien is het probleem wel dat scholen dat niet graag doen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: U hebt gelijk. Toch blijft het onduidelijk wat men al dan niet kan doen in het kader van een campagne ter bevordering van netheid en orde.

Minister Frank Vandenbroucke: Er is een zeer groot verschil tussen een leerling vragen zijn of haar boekentas te openen enerzijds, en van de leerling te eisen dat hij of zij dat effectief doet. Als wordt vermoed dat leerlingen wapens of drugs bij zich hebben, dan moeten de scholen niet aarzelen om de politie in te schakelen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het rapport onthaalonderwijs van het schooljaar 2004-2005

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, net als vorig schooljaar heeft de afdeling Beleidsuitvoering Secundaire Scholen van het departement Onderwijs ook dit jaar een rapport over het onthaalonderwijs gemaakt. Hierin wordt het belangrijkste cijfermateriaal betreffende de leerlingen, de scholen en de leerkrachten in het onthaalonderwijs van het schooljaar 2004-2005 gebundeld. Het rapport somt een aantal knelpunten op die groten-deels overeenkomen met de knelpunten uit de vorige rapporten. Problemen blijven dus bestaan.

Een groot probleem is blijkbaar dat één jaar onthaalonderwijs voor heel veel onthaalleerlingen te weinig is om voldoende Nederlands te leren. Nederlands leer je immers niet in één schooljaar. Dit geldt vooral voor kinderen die voordien geen of weinig scholing hebben gehad. Wellicht ligt hier ook een verklaring voor het groot aantal onthaalleerlingen dat doorstroomt naar het BSO en/of een C-attest behaalt in het volgende schooljaar. Voor deze kinderen kan wel een afwijking worden gevraagd bij de minister om hen nog een jaar onthaalonderwijs te laten volgen, maar volgens het departement Onderwijs is dit een omslachtige aangelegenheid.

Vorig schooljaar deed één op drie leerlingen de onthaalklas over. In het kader van het Proeftuinendecreet zijn er nu wel een aantal projecten opgestart, bijvoorbeeld in het stedelijk onderwijs in Antwerpen, waarbij onthaalleerlingen nog een jaar langer Nederlands krijgen in de zogenaamde schakelklassen. In deze schakelklassen krijgen de onthaalleerlingen naast extra Nederlands, ook praktische vakken. Dat moet de overgang naar het gewone onderwijs vergemakkelijken. Dit lijkt me een interessante formule. Ik weet niet of enkel het overdoen van een onthaalklas de beste manier is om leerlingen verder te laten evolueren. Om hun kennis van het Nederlands te verbeteren, is het belangrijk dat ze contacten hebben met andere leerlingen die Nederlands als moedertaal hebben. Het probleem is niet dat er geen goede lessen worden gegeven, maar een taal kan je pas leren als je die ook gebruikt buiten de klas, als communicatie-

instrument. Er moeten dan ook momenten worden gecreëerd waarin dat gebeurt.

Een ander knelpunt is dat niet alle scholen in begeleiding voorzien voor onthaalleerlingen na hun onthaaljaar. Dit kan nochtans van groot belang zijn voor de schoolresultaten van de leerlingen. De resultaten van het onthaalonderwijs zullen ongetwijfeld ook verbeteren als het grote schoolverzuim afneemt. Het aantal problematische afwezigheden bij de onthaalleerlingen is immers onrustwekkend. Het gaat hier om 4,15 percent van alle meldingen, terwijl de totale populatie onthaalleerlingen slechts 0,4 percent van de schoolbevolking in het gewoon voltijds secundair onderwijs uitmaakt. Bovendien schrijft 16,8 percent van de onthaalleerlingen in 2004-2005 – in 2003-2004 was dat zelfs 20,7 percent – zich nog tijdens het schooljaar uit en schrijft zich vervolgens niet meer opnieuw in. Deze jongeren haken dus definitief af en voldoen ook niet meer aan de leerplicht.

Volgens de scholen is het opvallend hoog aantal problematische afwezigheden bij onthaalleerlingen vooral te wijten aan een zwakke motivatie voor de school en aan het feit dat er geen of een verstoord contact is tussen ouders en school. Weinig gemotiveerde jongeren leven immers in een omgeving waarbij misschien het bewustzijn en de erkenning van het belang van onderwijs onvoldoende aanwezig is. In Vlaanderen is het belangrijk dat je probeert een diploma te halen en vorming te hebben. Het Inburgeringsdecreet voorziet in cursussen Nederlands voor nieuwkomers. Zij worden verplicht Nederlands te leren. Zou het niet mogelijk zijn om die lessen Nederlands voor ouders en die lessen Nederlands voor kinderen in onthaalklassen bij elkaar te brengen? Het is immers belangrijk dat die kinderen in het Nederlands leren communiceren met hun ouders. Het is echter ook vooral belangrijk dat ouders zouden ervaren wat een schoolstructuur is en hoe belangrijk een school is. Natuurlijk zullen die lessen Nederlands worden aangeboden door basiseducatie of door de centra voor volwassenenonderwijs, maar misschien kan dat wel gebeuren in of in de nabijheid van de school.

Het lijkt me alleszins belangrijk op twee fronten te werken. Het is onmogelijk de leerlingen te volgen en te begeleiden als ook niet tegelijkertijd de ouders worden ingeschakeld bij die begeleiding, om hen bewust te maken van het belang van het schoollopen en van het Nederlands als essentieel element om hier te communiceren en kennis te kunnen verwerven.

Ouders kunnen in een inburgeringstraject dan ook worden gewezen op het belang van een goede scholing in onze maatschappij. Ze zouden er ook kunnen leren hoe ze zelf kunnen bijdragen aan de onderwijskansen van hun kinderen. Vrijdagavond had ik een gesprek met een Turkse vader van vijf kinderen, die vrij goed geïntegreerd is en een eigen pizzabedrijfje heeft, over de schoolloopbaan van zijn kinderen. Alleen de jongste had een secundair diploma behaald. Die vader vroeg zich af wat hij daaraan had moeten doen. De andere kinderen liepen school, maar hebben afgehaakt op hun zestiende of zeventiende. Ze hebben dus geen diploma behaald. Bij hem leefde heel sterk de overtuiging dat hij zijn kinderen er weliswaar op kon wijzen, maar dat het daarmee dan ook ophield. Volgens hem lag het aan de school en de kinderen die niet wilden, en kon hij er niets meer aan doen. Ouders zien dus onvoldoende hun verantwoordelijkheid en rol om hun kinderen een diploma secundair onderwijs te doen behalen. Misschien moeten we hen elementen aanreiken om mee die verantwoordelijkheid te kunnen dragen en die sturende rol te kunnen verwezenlijken.

Dat zowel ouders als kinderen gelijktijdig Nederlands leren, zou stimulerend kunnen werken. Mijnheer de minister, welke conclusies trekt u uit het rapport over het onthaalonderwijs van het schooljaar 2004-2005? Is het mogelijk de inburgeringscursussen voor anderstalige nieuwkomers te koppelen aan de onthaalklassen van hun kinderen, met het oog op het versterken van de onderwijskansen van deze groep nieuwkomers? Moet er niet vooral voor worden gezorgd dat in het onderwijs niet wordt gedacht dat na één jaar het werk is volbracht? Is het dus niet nodig dat in het beleid meer aandacht wordt geschonken aan het begeleiden en volgen van de leerling nadat die één jaar onthaalklas heeft gevolgd?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mevrouw de voorzitter, ik wil me hier graag bij aansluiten. Ik ben echter wat gehandicapt door het feit dat er iets mis is gegaan met de verzending van de documenten naar onze thuisadressen. Ik heb het rapport zelf dus niet vooraf kunnen opzoeken.

Ik vind het heel goed dat die onthaalklassen worden geëvalueerd, ook inhoudelijk. Ik vraag me echter af of er cijfers bestaan over het totale aanbod. Hebt u er een zicht op uit hoeveel kinderen in heel Vlaanderen de doelgroep voor die onthaalklassen bestaat? Is er

een groot verschil met het aantal kinderen die in de praktijk in die klassen zitten? In landelijke gebieden, waar er geen grote concentratie aan nieuwkomers is, blijkt het erg moeilijk te zijn om die enkele leerlingen een specifiek aanbod Nederlands te geven. Ze komen zomaar in een klas terecht. De leerkrachten doen hun best om dat op allerlei manieren te verhelpen, maar het is geen ideale situatie. Ik weet dat vroeger de mogelijkheid bestond om voor die leerlingen een soort project op te zetten, met de integratiecentra. Ik weet niet of dat tijdelijk is geweest. Of is daar misschien een vervolg op gekomen?

Ik ben het verder eens met de stelling van de heer Sannen dat het heel belangrijk is dat de ouders zelf voldoende betrokken zouden zijn. Uit mijn contacten van de voorbije weken met die doelgroep van de ouders, met de vraag naar beleidssuggesties, blijkt dat allochtone ouders vaak niet weten wat het belang is van ons onderwijs. Vaak weten ze evenmin hoe het onderwijs in de praktijk werkt. De initiatieven terzake worden meestal door de scholen zelf genomen. We moeten alle initiatieven stimuleren van de scholen om zo goed mogelijk aan die ouders uit te leggen wat van hen wordt verwacht en hoe de school precies werkt. Het is jammer dat de vroegere gewoonte waarbij de titularis of leerkracht jaarlijks éénmaal per jaar op huisbezoek ging bij de leerling, steeds minder in ere wordt gehouden. In deze gevallen is dat toch wat jammer.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Ik wil me ook heel kort aansluiten bij de vraag. Ik wil dan voornamelijk inpikken op één zinnetje van de heer Sannen. De problematische afwezigheden, maar ook het later afhaken van de leerlingen zijn inderdaad deels te wijten aan het feit dat er geen of een verstoord contact is tussen ouders en school. De heer Sannen had het dan specifiek over de nieuwkomers, maar het lijkt me dat dit ook geldt voor de hele groep van anderstalige leerlingen. Ook bij die leerlingen zijn ouders zeer moeilijk te betrekken bij wat er op school gebeurt.

Ik heb u daarover in het verleden al een vraag gesteld, mijnheer de minister. U zei me toen dat u daar nog geen antwoord op kon geven, maar dat er wel iets zou worden geregeld. Welke maatregelen zijn er momenteel al genomen om anderstalige ouders nauwer bij de school te betrekken? Worden zij gewezen op het belang van het gebruik van het Nederlands buiten de school? Daarbij denk ik niet alleen

aan allochtonen, maar ook aan Franstaligen in het Brussels. Een deel van de problemen zou opgelost raken als die kinderen ook buiten de school met het Nederlands in contact komen. De heer Sannen vond dit voor nieuwkomers erg belangrijk, ik kan dat zeker beamen, maar we kunnen dat in één adem doortrekken naar heel de groep anderstalige leerlingen.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: We mogen de rol van het CLB niet uit het oog verliezen. Kan het CLB vanuit zijn sociale werking niet perfect contact nemen met die ouders?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik heb naast het rapport van de afdeling Beleidsuitvoering Secundaire Scholen waarnaar u in uw vraag verwijst, mijnheer Sannen, ook kennis kunnen nemen van een gelijkwaardig rapport over het onthaalonderwijs in de basisscholen en van een longitudinaal onderzoek dat door het steunpunt GOK in de periode 2002-2005 werd uitgevoerd naar de doorstroming van anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs. Dit onderzoek, dat werd uitgevoerd door de heer Van den Branden van het steunpunt GOK, wijst op de moeilijke doorstroming van de ex-onthaalklassers in het secundair onderwijs. Er wordt vastgesteld dat de overgrote meerderheid van deze leerlingen terechtkomen in het BSO, veel minder A-attesten halen en veel meer schoolse vertraging oplopen. De heer Van den Branden stelt ook positieve zaken vast, namelijk dat er een professionalisering is opgetreden in de onderwijsmethodiek, maar het uiteindelijke resultaat is absoluut niet bemoedigend.

Mijn conclusies zijn gebaseerd op deze drie rapporten. Naast de door u vermelde knelpunten, die ik enkel kan bevestigen, wil ik ook op nog enkele andere een antwoord bieden. In de eerste plaats is er een probleem van onduidelijke afbakening van de doelgroep van het onthaalonderwijs. In 2004-2005 werden 158 afwijkingen op de toelatingsvoorwaarden toegestaan in het basisonderwijs en 137 in het secundair onderwijs. Dat zijn allemaal individuele afwijkingen die ik persoonlijk onderteken. De bijkomende planlast die deze afwijkingss dossiers met zich meebrengen zullen we indijken door onder meer het nationaliteitscriterium – men mag geen Belg of Nederlander zijn – niet meer te hanteren en te vervangen door het criterium ‘nieuwkomer’ te omschrijven als: maximaal één jaar ononderbroken in België verblijven en niet het

Nederlands als thuistaal hebben. Hiermee wordt een belangrijke bron van individuele afwijkingaanvragen en planlast weggenomen.

Een tweede knelpunt dat zich enkel in het basisonderwijs voordoet, betreft anderstalige nieuwkomers die niet kunnen genieten van onthaalonderwijs omdat zij binnen de school een te kleine groep vormen. U weet dat er een minimumnorm van zes geldt voor een basisschool, en van vier voor een aparte kleuter- of lagere school. Dat brengt me bij de reden waarom mevrouw Poleyn geen antwoord krijgt op de vraag hoeveel leerlingen behoefte hebben aan onthaalonderwijs. We kunnen het aantal niet exact kennen, omdat deze leerlingen niet door het departement als anderstalige nieuwkomer geregistreerd worden, omdat de scholen voor hen geen extra lestijden kunnen aanvragen. Op basis van gegevens van enkele onthaalbureaus kan het aantal wel geschat worden op 30 à 40 percent van de nieuwkomers die wel extra ondersteuning krijgen. Ik wil daar iets aan doen omdat door die norm in meer landelijke gebieden nogal wat kinderen door de mazen van het net vallen. We zullen dit aantal dat geen onthaalonderwijs krijgt, reduceren door in de toekomst ook een minimumnorm op het niveau van de scholengemeenschappen te accepteren, naast die op schoolniveau. We stellen de norm van twaalf anderstalige nieuwkomers voor.

Het grote probleem dat u zelf reeds aangaf, is dat één jaar onthaalonderwijs voor veel nieuwkomers niet volstaat om voldoende Nederlands te leren. U hebt gelijk, men moet een rijker arsenaal aan bekwaamheden verwerven dan alleen de kennis van het Nederlands. Daarom worden er ook veel afwijkingen toegestaan op het criterium ‘nog geen volledig schooljaar onderwijs hebben gevolgd in een school met Nederlands als onderwijstaal’. Vooral voor leerlingen in het secundair onderwijs die analfabeet of semi-analfabeet zijn en weinig schoolse ervaring in hun thuisland hebben, moeten we in de mogelijkheid op een tweede onthaaljaar als afwijking blijven voorzien. Ook de andere leerlingen hebben dat tweede jaar echter nog een grote nood aan bijkomende ondersteuning in het reguliere onderwijs. We denken aan het toekennen van één extra lestijd – of het puntenequivalent aan zorgcoördinatie – per ex-nieuwkomer in het basisonderwijs.

Voor verdere opvolging in het regulier secundair onderwijs overwegen we de aanstelling van een voltijdse begeleider voor elk van de 29 scholengemeen-

schappen die een onthaalklas organiseren. Deze begeleiders zullen instaan voor het coachen van leerkrachten, het begeleiden van leerkrachten en leerlingen bij specifieke taalproblemen zoals problemen met vaktaal, instructietaal, tweede en eventuele derde taal, en het uitbouwen van een systeem om het vervolgetraject van elke onthaalleerling nauwkeurig op te volgen.

De belangrijkste conclusie uit het onderzoek van Kris Van den Branden is wel dat deze leerlingen verdwijnen in het onderwijsveld, dikwijls met moeilijkheden kampen en nogal eens van school veranderen. Dikwijls gaat het om kinderen van mobiele gezinnen. Zo verliest men de draad. Opvolging en coaching zijn dus nodig.

Coaches worden bij voorkeur gerekruteerd in de onthaalklassen, want die leerkrachten beschikken over de nodige expertise om de taken van vervolgcöördinatie uit te voeren. We willen de expertise die in het onthaalonderwijs wordt opgebouwd nog beter conserveren, en daartoe wordt daar het vak 'Nederlands voor nieuwkomers' aangeboden. Voor dat vak zullen ook licentiaten of masters in het onthaalonderwijs kunnen worden aangesteld en benoemd.

Op basis van het Proeftuinendecreet zijn er inderdaad een aantal projecten opgestart, zoals de 'schakelklassen', die ervoor zorgen dat de overgang van de onthaalklas naar het reguliere onderwijs minder bruusk verloopt. We zullen ook investeren in bijkomend onderzoek om het effect van al deze maatregelen en andere relevante factoren op de doorstroming en de gekwalificeerde uitstroom van anderstalige nieuwkomers in kaart te brengen. Ik nodig de commissie uit om begin 2008 dit onthaalonderwijs mee op basis van die onderzoeksgegevens samen met mij grondig te evalueren.

Een laatste knelpunt is het stijgend aantal problematische afwezigheden in de onthaalklassen. Hoewel de onthaalleerlingen slechts 0,4 percent van de secundaire schoolbevolking uitmaken, vertegenwoordigen zij 4,15 percent van de meldingen van problematische afwezigheden. Hoewel deze stijging voor een deel kan worden verklaard door een betere begeleiding en controle door de verificatie, wijst dit toch op een belangrijk probleem. Dat is zeker zo omdat het onthaalonderwijs op een tweede plaats staat, kort na het DBSO, voor wat betreft het aantal uitschrijvingen tijdens het schooljaar zonder dat daarop nog een nieuwe inschrijving volgt. Het cijfer bedraagt 16,8 percent van het totale aantal leerlingen.

Aan het veelvuldige spijbelen kunnen verschillende redenen ten grondslag liggen: gebrek aan toekomstperspectief, schoolmoeheid – zeker bij de oudere leerlingen –, het feit dat de gezinnen vaak heel wat problemen hebben op financieel en emotioneel vlak waardoor de school van ondergeschikt belang is, enzovoort. Dat is de reden waarom de onthaalleerlingen als specifieke groep in het spijbelplan zijn opgenomen. Dat plan zullen we hier na het paasreces bespreken.

De vermelde aanpassingen aan de regelgeving en de uitbreiding van het onthaalonderwijs zullen we op korte termijn proberen te realiseren, en wel met ingang van volgend schooljaar. Dat is trouwens een van de doelstellingen in mijn beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2005-2006.

Op dit ogenblik wordt de koppeling tussen de inburgeringscursussen van anderstalige nieuwkomers en de onthaalklassen van hun kinderen nog niet gemaakt, want het onthaalonderwijs behoort tot de bevoegdheid van de minister van Onderwijs en de inburgering tot de bevoegdheid van de minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering. De toeleiding van volwassen nieuwkomers naar de inburgeringscursussen gebeurt vandaag door de onthaalbureaus. Ze zorgen ook voor een toeleiding van de minderjarige nieuwkomers naar het onthaalonderwijs. Van zodra de minderjarigen in een school zijn ingeschreven, vallen zij onder de bevoegdheid van Onderwijs.

Minister Keulen en ik hebben ons nog niet samen over dit probleem gebogen. Ik ken wel voorbeelden van vestigingsplaatsen van scholen waar zowel onthaalonderwijs voor leerlingen als basiseducatie NT2 wordt aangeboden. Ik denk dat dit onder meer in Gent het geval is. Dat houdt voordelen in, want het is goed dat ouders in de schoolgebouwen komen en leren wat onze scholen inhouden. Mag ik de heer Sannen vragen te preciseren hoe hij de koppeling wil maken? Wil hij dat doen via het aanmoedigen van het Gentse voorbeeld? Of wil hij dat ik meer dirigistisch optreed en ouders en kinderen naar dezelfde locatie stuur? Ik heb het hem niet horen voorstellen, maar ik betwijfel of het goed is om ouders en kinderen echt samen te zetten.

Mevrouw Michiels vroeg naar initiatieven om ouders meer te betrekken bij het onderwijs. Er zijn in dat verband initiatieven genomen. Zo is er een schooltje in de Vilvoordse deelgemeente Houtem dat daar

veel aandacht aan besteedt. Veel andere scholen doen dat ook zonder dat dit in een project is gegoten. Op een bepaald ogenblik moeten we dat op de politieke agenda plaatsen. Ik beklemtoon de waarde ervan, hoewel we nog geen instrument hebben om die betrokkenheid ook echt te organiseren. Zo ver zijn we vandaag nog niet. Dat is misschien een belangrijk thema voor het stedelijke en gemeentelijke onderwijsbeleid, want we proberen dat in de centrumsteden zowel financieel als in het overleg te stimuleren.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de duidelijke engagementen op korte termijn. Om ervoor te zorgen dat een aantal nieuwkomers niet uit de boot valt, wilt u met minimumnormen werken op het niveau van de scholengemeenschappen. Daarnaast is er de noodzaak voor bijkomende ondersteuning in het tweede jaar. U wilt een mechanisme op gang brengen dat de nodige ruimte en middelen vrijmaakt. Voor het secundair onderwijs sprak u zelfs over een voltijds begeleider per scholengemeenschap voor de plaatsen waar een onthaalklas wordt georganiseerd. Dat zijn belangrijke initiatieven op korte termijn die een meerwaarde kunnen realiseren.

De vraag blijft echter wat we op lange termijn doen. Taalonderwijs is niet alleen een schools gegeven, een taal leer je niet alleen in een school. In de toekomst moeten we bij het taal- en onthaalonderwijs andere elementen uit onze samenleving betrekken. Een taal leren betekent taalkennis verwerven, maar ook de taal leren gebruiken als communicatiemiddel. We kunnen dan niet vertrekken van het standpunt dat alleen de school daar verantwoordelijk voor is.

Inzake de bevoegdheden voor de ouders en kinderen moeten er volgens mij geen nieuwe structuren worden opgezet. Als ouders met leerplichtige kinderen naar hier komen, dan moet het een essentieel onderdeel van hun inburgeringstraject zijn dat hen duidelijk wordt gemaakt hoe belangrijk onderwijs is, zeker bij ouders voor wie onderwijs geen vanzelfsprekendheid is. In de inburgeringscursus moet duidelijk worden gemaakt hoe belangrijk onderwijs is voor kinderen. Het is belangrijker dat te beseffen, dan te weten hoe een formulier in te vullen.

Mijnheer de minister, u vroeg hoe ik dat zie. De concrete lessen moeten totaal gescheiden zijn, maar er kunnen wel gezamenlijke activiteiten worden opgezet

waarbij de ouder wordt verplicht om met het kind in het Nederlands te communiceren. Dat moet ook niet te veel worden gestructureerd, maar wel worden gestimuleerd. Het is de bedoeling dat dit vorm krijgt op plaatsen waar onthaalklassen en inburgeringstrajecten worden opgezet. Ouders moeten inzien hoe belangrijk een school is. Het is dan ook belangrijk dat ze eens in de school terechtkomen, dat ze de school inademen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de minister, ik dank u voor het feit dat u het probleem erkent. Ik vind het goed dat u een nieuw voorstel doet om daar iets aan te doen door de minimumnorm op het niveau van de scholengemeenschappen te brengen. Dat zal uiteraard niet de oplossing zijn voor alle kinderen.

Mijnheer Sannen, u hebt het over het belang van onderwijs in de inburgeringscursussen. Dat is voor mij inderdaad ook een link tussen het onderwijs- en inburgeringsbeleid. Dit moeten we stimuleren.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord dat vrij goed lijkt op het vorige dat ik van u heb gekregen. Er zijn scholen die initiatieven nemen, maar ik heb het gevoel dat elke school opnieuw zelf het warm water moet uitvinden. Het zou niet slecht zijn om de initiatieven op de een of andere manier te bundelen en zo'n bundel dan aan scholen te geven. Scholen die overwegen om iets op te starten waarbij ouders meer bij de school worden betrokken, kunnen daarin nagaan of iets goed werkt. Dit zou het ook gemakkelijker maken om dergelijke stap te zetten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de terugbetaling van brailering van handboeken en cursussen in opleidingsvormen verschillend van het volledig dagonderwijs

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil uw oordeel horen over problemen waarmee mensen met een visuele handicap worden geconfronteerd. Om met die handicap op een adequate manier te kunnen omgaan, moeten ze een beroep kunnen doen op braille. Dat vraagt echter een hele vertaalslag en brengt uiteraard veel kosten met zich mee.

Mensen met een visuele handicap voelen zich een beetje de speelbal tussen diverse instanties. Het Vlaams Fonds bijvoorbeeld neemt een aantal verantwoordelijkheden op, maar laat ook een aantal belangrijke verantwoordelijkheden liggen. Er is getouwtrek tussen Welzijn, Onderwijs en dat Vlaams Fonds. Het resultaat is dat de betrokkenen nogal eens op hun honger blijven zitten. Dat is pijnlijk omdat die – vaak jonge – mensen toch ook de ambitie hebben om zich waar te maken en om een plaats in de samenleving te krijgen. Ze moeten al wel eens een ander traject afleggen dan anderen. Ze hebben het beduidend moeilijker om hun doel te bereiken. Voor hen heeft de volwasseneneducatie dus vaak een heel andere betekenis dan voor wie nog wel beschikt over al zijn mogelijkheden. Die laatste kan zich gemakkelijker informeren, vormen en de nodige competenties ontwikkelen, via tal van wegen.

Mensen met een visuele handicap hebben het op dat vlak moeilijker. Het is dus des te belangrijker dat, als ze zich richten tot het volwassenenonderwijs, ze de nodige ondersteuning krijgen. Daar knelt nu net het schoentje: ze kunnen niet over de nodige ondersteuning beschikken als het gaat over het vertalen van het werk- en leermateriaal dat daar voorhanden is.

Mijnheer de minister, ik heb met mijn vraag dit probleem nog eens willen aankaarten. Ik weet dat u daar in het verleden al op werd aangesproken en dat dit u ter harte gaat. Op een bepaald ogenblik is deze vraag uitgesteld omdat u een degelijk antwoord wou geven, wat we ook van u verwachten. Een andere keer werd de vraag uitgesteld omdat ik zelf niet aanwezig kon zijn. Ik neem aan dat u ondertussen wat contacten hebt kunnen leggen en hebt kunnen nagaan hoe, door een bijkomende budgettaire inspanning, een optimalisering van middelen of een betere synergie, deze mensen die een beroep doen op het volwassenenonderwijs, dat onder de beste omstandigheden kunnen doen.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de voorzitter, ik wil me hierbij aansluiten. De problematiek van per-

sonen met een visuele handicap is niet uniek, ook andere personen met een handicap worden met dit probleem geconfronteerd. Ook zij worden uitgesloten van het volwassenen- of tweedekansonderwijs. Mensen met een auditieve handicap of autisme of om het even welke andere handicap, die eerder al werden uitgesloten van het behalen van een diploma secundair onderwijs, worden nu ook van het volwassenen- of tweedekansonderwijs uitgesloten. Ze hebben nochtans ook nood aan dit diploma secundair onderwijs om hoger onderwijs te kunnen aanvatten.

Zo kunnen deze mensen bijvoorbeeld geen GON-begeleiding krijgen in het volwassenen- of tweedekansonderwijs. Dove studenten krijgen geen tolkondersteuning, blinde studenten krijgen geen braillevertaling. Dit is flagrant in tegenspraak met het credo van levenslang en levensbreed leren. We hebben het hier al vaker over gehad. Ik heb ook al vaak een betoog gehouden over dit punt. Het blijkt dat dit credo niet geldt voor personen met een handicap. Net deze groep, die al zoveel barrières moet overwinnen, krijgt opnieuw te maken met barrières in het volwassenen- en tweedekansonderwijs waarmee studenten zonder handicap niet af te rekenen krijgen.

Mijnheer de minister, ik ben dan ook benieuwd naar uw antwoord. Ik wil dit debat echter verruimen tot alle personen met een handicap die nood hebben aan ondersteuning om onderwijs te kunnen volgen.

De voorzitter: Minister Vandembroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandembroucke: Mevrouw de voorzitter, de heer Martens en mevrouw Stevens kaarten terecht een knelpunt aan. Het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2001 betreffende de tegemoetkomingen voor hulpmiddelen voor mensen met een handicap door het Vlaams Fonds, voorziet inderdaad in de uitsluiting van tegemoetkoming voor materiële bijstand die behoort tot de op school gebruikte of daarmee equivalente schooluitrusting, hulpmiddelen die nodig zijn om de lessen te volgen, schoolgeld en leerboeken inbegrepen. Het departement Onderwijs voorziet in deze gevallen in de nodige tegemoetkomingen via de speciale onderwijsleermiddelen, ook wel SOL-middelen genoemd.

Met deze SOL-middelen worden een drietal grote categorieën aan hulpmiddelen gefinancierd, namelijk het brailleren of omzetten in grootletterdruk van cursusmateriaal voor slechtzienden, de aankoop en

herstelling van niet-meeneembare technische hulpmiddelen en het aanwenden van tolkuren voor doven of slechthorenden.

De decretale regeling voor de SOL-middelen vinden we terug in Onderwijsdecreet VII. Daarin wordt een duidelijke doelgroep afgebakend, die bestaat uit leerlingen of studenten met een handicap van het gewoon kleuteronderwijs, lager, secundair, hoger of academisch onderwijs. Leerlingen, studenten of cursisten van andere opleidingsvormen dan het voltijdse dagonderwijs worden hiermee uitgesloten. Zoals de vraagstellers terecht onderstreepten, bemoeilijkt dit de deelname van volwassenen met een handicap aan opleidingen in het volwassenenonderwijs. Al is dit moeilijk verdedigbaar, toch moet worden gezegd dat een oplossing voor dit probleem niet evident is.

Ik ben het echter met u eens dat, als we een algemeen pleidooi houden voor meer participatie aan levenslang leren, we het niet kunnen maken dat sommige volwassenen zich hiervan uitgesloten zouden voelen omwille van hun handicap. Ik ben dan ook van plan in een volgend verzameldecreet een wijziging op Onderwijsdecreet VII aan te brengen, waardoor de doelgroep die een beroep kan doen op SOL-middelen zal worden uitgebreid tot cursisten van het volwassenenonderwijs. Om dit mogelijk te maken, zal het huidige volume aan SOL-middelen vanaf 2007 moeten toenemen. Hierbij willen we in een bedrag per cursist voorzien dat analoog is aan wat in het voltijds dagonderwijs per leerling of student wordt toegekend. We hebben immers niet echt een zicht op de potentiële vraag naar SOL-middelen in het volwassenenonderwijs, waardoor het ook niet mogelijk is een exacte budgettaire raming te maken.

Op basis van de gemaakte berekeningen zou het gaan om een extra budget van ongeveer 250.000 euro. Dat cijfer moeten we echter met de nodige voorzichtigheid bekijken. Het gaat hier immers over een extrapolatie aan de hand van zeer elementaire gegevens over het aantal leerlingen in het leerplichtonderwijs die SOL-ondersteuning krijgen en over het aantal mensen in het volwassenenonderwijs en de basiseducatie. Daarop hebben we de regel van drie toegepast. Wellicht is dat niet veel waard, maar dat geeft een aanduiding van het mogelijk noodzakelijke budget.

Toch zullen we goed moeten nadenken over de mechanismen waarmee we deze gesloten enveloppe – want het moet om een gesloten enveloppe gaan zoals in het leerplichtonderwijs de SOL-enveloppe

gesloten is – gaan verdelen. Het cursusaanbod in het volwassenenonderwijs is immers bijzonder breed en divers. Bovendien is de instapdrempel veeleer laag waardoor men zich makkelijk voor veel opleidingen kan inschrijven, en er zo ook weer uit kan stappen. Er zullen dan ook een aantal initiatieven nodig zijn die het mogelijk maken om dit nieuwe initiatief budgettair beheersbaar te houden.

Ik zou dan ook een brede consultatie willen doen bij het middenveld ter voorbereiding van het uitvoeringsbesluit op deze nieuwe decretale regeling. Zo dient er volgens mij een waarborgregeling te komen waardoor cursisten die een beroep hebben gedaan op SOL-middelen gestimuleerd worden om de cursus te blijven volgen en niet vroegtijdig uit te stappen. We moeten ook denken aan een prioritisering van een bepaald cursusaanbod zoals bijvoorbeeld de opleidingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie of het tweedekansonderwijs. Als onze middelen schaars zijn, indien we keuzes moeten maken, moeten we daar voorrang aan geven. Ten slotte zal er ook een beperking moeten komen op de tegemoetkomingen per individu, want de mogelijkheden om zich in te schrijven voor opleidingen in het volwassenenonderwijs zijn zo goed als onbeperkt.

Tot slot denk ik er ook aan om de tegemoetkomingen te beperken tot de brailtering van cursusmateriaal, het omzetten in grootletterdruk en de tolkuren. Zo zou ik niet voorzien in een tegemoetkoming voor technische hulpmiddelen in het volwassenenonderwijs. Deze laatste omvatten immers enkel de niet-meeneembare technische hulpmiddelen aangezien andere hulpmiddelen – die niet louter onderwijsgebonden zijn – door het Vlaams Fonds worden terugbetaald. Er worden, mede door technologische ontwikkelingen, veel minder tegemoetkomingen voor dit type aan technische hulpmiddelen, zoals leeslampen en verstelbare tafels, gevraagd. Indien dat wel gebeurt, blijven deze hulpmiddelen eigendom van de Vlaamse Gemeenschap en moeten zij dus worden opgevolgd.

Dit is nu al bijzonder moeilijk in het leerplicht- en hoger onderwijs, maar bijna onmogelijk in het volwassenenonderwijs. Bovendien blijven deze hulpmiddelen in de school, wat niet evident is in het volwassenenonderwijs waar de meeste centra niet over eigen infrastructuur beschikken. Een ander mogelijk knelpunt is het tekort aan tolken, veeleer door een gebrek aan beschikbare gekwalificeerde mensen dan een gebrek aan middelen. De uitbrei-

ding van de mogelijkheid om gebruik te maken van tolkuren in het volwassenenonderwijs kan echter een stimulans zijn voor sommige gespecialiseerde Centra voor Volwassenenonderwijs om meer uren te investeren in het inrichten van hun tolkopleidingen.

We moeten al deze nuancerings onderzoeken. Ondanks de nuancerings op de uitbreiding van SOL-middelen naar het volwassenenonderwijs ben ik ervan overtuigd dat we een oplossing moeten vinden voor een al lang bestaande en terechte vraag naar middelen die de participatie van personen met een handicap aan levenslang leren moeten vergemakkelijken. Ik wil dat dan ook binnen afzienbare tijd concretiseren.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister. Het perspectief in de tijd en in de toepassing is positief. Vanaf 2007 wilt u het systeem uitbreiden naar personen met een handicap, meer in het bijzonder met een visuele handicap. U wilt bovendien voor extra middelen zorgen. Ik begrijp maar al te goed dat u met budgettaire beperkingen zit. Ik denk dat u die kunt doorbreken als u de hele financiering van het volwassenenonderwijs herziet.

U zult uiteraard prioriteiten moeten vastleggen. Momenteel hebben we een amalgaam van interessante mogelijkheden, maar als u keuzes moet maken, kunt u niet aan alles hetzelfde gewicht geven. Al die opleidingen zijn boeiend en dragen bij tot sociale contacten, een gemeenschapsgevoel en de ontwikkeling van de persoon. Sommige verhogen de professionele kracht van mensen. Het zal niet makkelijk zijn, u zult behoorlijk wat tegenwind krijgen. Iedereen zal goede argumenten vinden om zijn opleiding als bijzonder betekenisvol en relevant naar voren te schuiven. Ik hoop dat u de moed vindt om krachtige keuzes te maken.

Naast extra middelen moet u de personen met een handicap ook een perspectief bieden op een rol in de samenleving. Ik begrijp dat u voorzichtig tewerk wil gaan. U wilt prioriteiten vastleggen die voor anderen voorlopig nog niet bestaan. Er is alleen nog maar de enveloppe. Ik heb alle vertrouwen in u. Ik zal dit met de nodige aandacht blijven opvolgen. Ik hoop dat dit een eerste stap is naar volledige gelijke kansen.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Ik sluit me aan bij de opmerkingen van de heer Martens. Ik vraag me ook af of het niet mogelijk is om de budgetten boven alle indelingen te plaatsen. Waarom moeten er aparte enveloppes zijn voor het volwassenen- en het tweedekansonderwijs? Kan er niet worden gezorgd voor een budget op maat van de student? Ik besef terdege dat de middelen niet onbepaald zijn. Misschien kan men flexibeler optreden en budgetten aanwenden over de hokjes en onderwijsvormen heen, zodat het niet moet gebeuren dat sommige studenten wel worden geholpen, maar anderen twee of drie jaar moeten wachten voor ze worden geholpen. De minister heeft het over 2007, maar dat zou betekenen dat mensen nog eens twee jaar zouden moeten wachten. Vele mensen met een handicap zeggen me dat ze werkloos zijn, een cursus willen volgen maar er de kans niet toe krijgen. Personen zonder een handicap krijgen alle mogelijkheden om kosteloos cursussen te volgen, maar zij niet. Ik heb er evenwel vertrouwen in dat de minister dit probleem ter harte zal nemen.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik dank de sprekers voor het geschonken vertrouwen, maar ook voor hun kritische bedenkingen. De spanning is niet gemakkelijk op te lossen. Enerzijds is er een grote behoefte van mensen die principieel hun rechten opeisen, anderzijds werken we vandaag met een gesloten enveloppe in het leerplichtonderwijs en eigenlijk ook in het hoger onderwijs. Dat heeft nadelen, maar ook het voordeel dat alles beheersbaar is. We kennen dat ook.

Als we zeggen dat we gaan naar een gelijkaardig systeem voor volwassenenonderwijs, dan begeven we ons op totaal nieuw terrein. Dat is nodig en ook boeiend. Een open enveloppe is evenwel niet mogelijk. We moeten ons dus afvragen hoe we dat bewaken. Er is een verschil tussen het leerplichtonderwijs, dat iedereen verplicht moet volgen en ook fundamenteel voor de positie in de samenleving is, en het volwassenenonderwijs voor mensen die een tweede kans willen grijpen of voor mensen die zich willen verrijken zonder dat dit per se een zoektocht naar een tweede kans is.

Ik zou dus niet bij voorbaat bepaalde opleidingen uitsluiten maar wel prioriteitsregels uitwerken, zodat mensen die tweedekansonderwijs willen volgen voorrang krijgen op bijvoorbeeld iemand met een diploma die ook nog Spaans wil leren. Het is maar een denkoefening. Ik wil zo breed mogelijk gaan, maar prioriteitsregels zijn nodig. In het volwassenen-

onderwijs haken mensen vlug af, en soms gebeurt dat te gemakkelijk. We moeten dat analyseren als we het decreet bespreken. We moeten dus in een waarborgregeling voorzien om te vermijden dat er een oneigenlijk gebruik ontstaat.

We geraken er wel uit. Ik heb het bedrag van 200.000 euro laten vallen. Dat is niet meer dan een extrapolatie die op niet veel is gebaseerd. Het SOL-budget bedraagt meer dan 900.000 euro. Ook op dat vlak zijn er nog uitdagingen, met name in het hoger onderwijs. Ik zal dat allemaal concreter uitwerken, en we kunnen er dan nog op terugkomen. Misschien is het goed dat de vraagstellers contact houden met mijn kabinet, en op de zaak terugkomen als het zover is.

De heer Luc Martens: De opdeling die tot vandaag bestaat tussen het leerplichtonderwijs en het volwassenenonderwijs is een beetje kunstmatig. Als men kiest voor levenslang leren, dan krijgt het leerplichtonderwijs toch een beetje een andere betekenis. Dat geldt zeker voor diegenen die dat leerplichtonderwijs zo moeizaam doorlopen dat hun toegang tot de arbeidsmarkt en dus hun maatschappelijke integratie zwaar is gehypothekeerd. Meer nog dan anderen hebben ze nood aan bijkomende scholing om hun plaats in de samenleving te kunnen innemen.

Ik begrijp dat de minister budgettaire grenzen moet respecteren en dat hij prioriteiten moet vastleggen. Toch denk ik dat een humane samenleving precies hieraan prioritaire aandacht moet schenken. Mensen die het zonder de hulp van de overheid niet kunnen, moeten op steun kunnen rekenen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
